

Hosté v Jevišovicích

Stěny a zdi louckého kláštera, staré pevnosti nad Dyjí, byly silné, ale přece jen měly uši. Znojemská městská rada i purkmistr svým zvědům platí dobrým stříbrem. Ti vyslídili leccos o návštěvě i z tajného jednání cizích knížat v Louce. Samému opatu radostí i nadějí přetékají hrud' i srdce a jeho ústa propustila v konventu i mezi zbrojnými leckteré slůvko náповědi o ujednání zeměpánů, také o nejpříznivějších vyhlídkách tažení, které mocní vladaři na Moravu a do Čech připravují. Nedočkavec věří, že vítězství už drží v hrsti. Z peněz vylisovaných z klášterních poddaných kupuje novou zbroj. K jaru, ještě než přitáhnou vojska spojenců, posílí opevnění kláštera, postaví nové tvrže po vsích opatství, zpevní staré. Po vsích už letí jeho rozkazy, aby poddaní sedláci na daná místa vozili kámen i dřevo. Opojen nadějí, nutí i svobodné zemany a vладыky v areálu opatství, aby vystlali potahy i koně, nejinak, jak by už byli jeho robotězy.

Znojemští teskní po staré svobodě. Nesmiřují se s úlohou poddaných rakouského vévody. V jejich hrudích doutná plamen vzpoury. Bez odkladu vyslali na Jevišovice spolehlivého posla. Uložili mu, aby královskému hejtmanu podal zevrubnou zprávu o všem, co se dověděli.

Hynek z Kunštátu, seděním na Jevišovicích a Rabštejně, byl toho času purkrabím královského hradu ve Znojmě a hlavou strany markrabího Prokopa na západní a jižní Moravě. Nyní, kdy Znojmo jest obsazeno Rakušany, prodlévá na nedalekých Jevišovicích. Zdá se, že odpočívá a spí. Jen někdy vyjíždí na oblíbené lovy do rabštejnských lesů. Ale po pravdě jako rys sleduje pozorně události.

Posel znojemských mu podal celkem zevrubnou zprávu o pobytu Zikmundově, Rakušana i Jošta v Louce, o předmětu jejich porady i o přípravách k vojenskému tažení jižní Moravou do Čech.

Hejtmanu se zaleskly přivřené ocelové oči pod huňatým obočím, když naslouchal těm novinám. Nasypal poslu do váčku štědře stříbra.

Ruče zavolal hradního písaře Slunéčko.

Diktuje mu několik listů. První Lipoltovi a Alešovi z Lichtenburka, seděním na Bítově. Druhý list panu Zikmundovi z Letovic. Třetí list ponese rychlý posel Erhartovi z Kunštátu, seděním na Bechyni, bratranci jevišovského. Čtvrtý list zní na zemana Viléma Sudlice z Litovan. Pátý na Jana z Rausenpruku či Strachotic, kterýž jest na svém zboží hrubě lištěn Loukou a nenávidí ji i opata na smrt. Šestý na Matěje z Heraltic. Ve všech těchto listech žádá své přátele o vyslání branného lidu do Jevišovic ke stanovenému času.

Poslední dva listy jsou obšírnější. Jeden jest určen Janu či Ješkovi Sokolovi z Lamberka, panu bratru zvláště milému. Poslední Vokovi z Holštejna, seděním na Jedovnicích a Zdounkách, druhu přemilému. Oba rody pojí stará družba.

Hynek z Kunštátu žádá oba pány bratry, oddané a věrné milostníky jasného markrabího Prokopa, milovníky českého jazyka a země, aby bez meškání jej na Jevišovicích navštívili. Jde o blaho a záchranu markrabího, který strádá ve vězení Zikmundově, také o spásu a ostrahu země moravské i české před nepřáteli, kteří strojí znovu úklady českému králi a zemi hrozí vpádem vojenským.

Jan Sokol z Lamberka přijal list Hynka z Kunštátu s povděkem i radostí. Celý podzim trávil ten nepokojný a bojechtivý pán jako smutný vězeň na svém hradu nad Oslavou. Neboť podzimní deště a ranné sněhové vánice pokazily podzimní lovy. Ani na poli válečném nebylo v českých zemích už po celý rok do čehos pořádného kousnout. Starý válečník je napojen jako houba melancholií.

Za krále Karla vládl v zemi hluboký pokoj. Za jeho syna časy jsou proměnlivé, pro podnikavé rytíře rušnější.

Podle vůle krále Václava byl Jan Sokol z Lamberka velitelem vyšehradské posádky i zemské hotovosti v Čechách. Když král Zikmund dal zajmouti svého bratra Václava a markrabího Prokopa, byl nucen Sokol vyklidit Vyšehrad. Ale nebylo v povaze tohoto vojvody, houževnatého jako bodláčí, aby vyklidil válečné pole nepřátelům krále a země. Jeho zbrojný lid udržoval spojení po zemanských tvrzích, po samotách i cestách od Brna až do Prahy. Jeho sokoláci poráželi vášnivě ozbrojené roty i pacholky prokleté panské Jednoty, která přiskočila na pomoc cizinci proti svému králi. Ještě dnes se řehťá jako spokojený hřebec, když vzpomene, jak jedné noci přepadl průvod, který na stu vozích odvážel z Krče do Prahy zbraně pro Zikmunda, který se samozvaně učinil správcem české země. Jan Sokol naplnil těmi zbraněmi všechny sklepy svých hradů Lamberka i Hobzí. Ty sličné sudlice, meče, luky, šípy, toulce i ostrve tam čekají na svou novou příležitost.

Jaké to byly krvavé a odvážné seče! Kolik tu drobných, mocnými pány z Jednoty tištěných zemanů i obecného lidu, všude přiskočilo na pomoc, aby věrolomný Zikmund byl ze země vypuzen a zrádní páni byli donuceni propustit z vězení českého krále. Bojovali pod vedením Jana Sokola a poráželi Zikmundovy i panské žoldněře u Kutné Hory, u Sázavy.

Když král Václav uprchl vévodskému profousovi z Vídně a byl už pod ochranou Lichtenštejna na Mikulově, už tam byl Ješek Sokol s dvěma mocnými houfy jízdných sokolů a vedl svého krále slavně Moravou a Čechami do Hor Kutných v plné bezpečnosti.

Ale za těch bojů nebyly jen úspěchy. Zvláště jeden nezdar hryže jako červotoč v jeho mysli. Jihlavští Němci penězi i vojskem podporovali panskou Jednotu a Zikmunda. Vypravili do pole proti Sokolovi svoji hotovost. Podařilo se jim za jedné divoké šarvátky zajmouti Heřmana z Bukové, věrného bojového druha Ješkova. Ale Sokol neprodleně se rozhodl osvobodit svého druha. On a jeho přátelé se dohodli vzít Jihlavu pod hrdlo směrem od Třešti.

Byl únor, krutý mráz a temná noc. Ješek Sokol se přiblížil se svými druhy – Janem, Arnoštem a Mikulášem z Leskova, Dětrichem ze Studené, Havlem z Řásné a jinými k jihlavským hradbám. Pod krytím temné noci slezli po žebřících hradby u kláštera minoritů. První na zdi stanuli Jan Sokol a Zikmund z Rokštejna, švagr zajatce Heřmana. – Jak se objevili na hradbách, spatřile je jakás stará ženština. Ta běží ke zvonici a udeřila na zvon. Ze všech stran se vyrojila městská strážná hotovost a také ozbrojení měšťané. Zvláště na nádvoří klášterním se rozpoutala divoká řež. – Ale tento boj byl pro útočníky ztracen. Sokolův roh zahučel k ústupu. Sedm útočících zemanů zaplatilo ztracenou seč životem a do zajetí padl i mladší bratr Sokolův. Za jeho svobodu Jan Sokol musil zaplatit jihlavským čtyři tisíce zlatých.

Na tento ošklivý nezdar nemůže Ješek Sokol zapomenout. Jihlavští a s nimi spřežení zrádci musí za něj ještě platit.

Nyní Jan, alias Ješek Sokol z Lamberka, po erbu také Kozí hlava, sedí doma a zahálí. Válečné polnice na Lamberku nad Oslavou dřímají. Rytíř z dlouhé chvíle navštěvuje sousedy, učí na hradě své zbrojné i čeled' různým fortelům, aby nevyšli z bojového cviku, hraje si s lovčími psy i sokoly. Ale tiché dny už jej mučí, psi, sokoli i vlastní hrad se nepokojnému protiví, nuda ho žere. Sleduje pozorně, ale mrzutě události, intriky mocných pánů z Jednoty i Zikmundovy. Čeká netrpělivě na příležitost, hodnou pravého válečníka.

„Jsem na nejlepší cestě proměnit se v hradní myš, která šmejdí po komorách,“ říká si zlostně.

Nyní spěšný posel přináší list jevišovického, miloučkého Hynka z Kunina Města. Pan Sokol hned zvětřil pach bojů. Nemůžeme ošidným pánům a nepřátelům krále dovolit, aby naši zemi přivedli do zkázy a pod patu Zikmundovu. –

S pocity poněkud jinými přijal posla Vok Třetí z Holštejna. Vokové jsou starý rod. Svůj původ odvozují od rodu pánů z Čeblovic, kteří byli jednou linií dřevního rodu pánů z Drahotuš. Po dlouhé věky užíval rod Voků chytře svého meče, vtipu i peněz ku svému prospěchu, vždy podle příkazu času. Drží silný hrad Holštejn na mohutném skalisku poblíž

Jedovnic. Jejich zboží jest živné: Městečko Jedovnice a Zdounky a k tomu jedenáct dobrých poddaných vsí.

Ale Vok Třetí jest z jiného dřeva než jeho chytří a rozšafní předkové. Ve znaku nosí štít na dvě dělený, v levém poli jsou tři břevna šikmo položená. Ta břevna právě hoří. Hoří prudce, planou silným žářem. Pan Vok má prošedivělou hlavu naplněnou až ke kořínkům vlasů starostí. Voka Třetího praštil kyjem Eros. Ač je mužem už přezrálým, zamiloval se šedivý vdovec do mladičké a sličné panny Anežky, dcerušky Smila z Osové. Ta panna je svěží jako orosený luční kvítek. Pan Vok jest víc jak třicet let jí starší, ale právě ta okolnost hrubě jej rozplameňuje. Vemlouval se horlivě a vytrvale do plachého dívčího srdce. Ale panna Anežka jeho námluvám odpírá. Nenašla zalíbení v jeho milostném kokrhání, ani v jeho tváři, kde na čele se už objevily hrubé vrásky a na bradě hojné nitky stříbra. Ale starý Vok má zarputilou povahu kohoutí. Jest tuhý bojovník a právě tak tvrdošíjný milovník. Rád se pokoušel o slezení hradeb za tmy noční, aby se zmocnil ženských půvabů, kterých dobrou vůlí nemohl dosíci. Kdož ho znali, říkali: „To bude jistě zajímavé, ale těžké a dlouhé namlouvání. Buď se panna poddá vítězi a spočine krotce jako holubička v manželském loži starého pána, anebo nad jejím zbožím, Petrovicemi, jedné noci zazpívá poplašeně rudý kohout. Ten pán ještě nikdy z bitvy neutekl, ani tentokrát zbraně nesloží.“

Nyní panna Anežka přestárlého a zarputilého nápadníka odmítla. – Je krutě uražen, pohněván. Přísahal, že si jednou pro pannu přijede v čele svých jízdnic. Však uvidí!

Účastnil se dosud bojů v zemi na straně Prokopově. Statků ani hrdel nepřátel nešetřil. Ale nyní prožívá čas říje a nezajímá se hrubě o spory markrabí. Pozoruje jako ostříž petrovickou pannu. Jak by mohl nyní odjet do Jevišovic? – Vymluví se, že musí hlídat Holštejn před lstivým a úskočným Joštem.

Ale vrčí nad listem, přemýšlí. Jde přece jen o list a přání přítele milého. V mnohé přec seči jejich meče šly družně za jedním cílem. Také nejednu číš spolu vypili na zdraví markrabího Prokopa.

Vok starší si dlouho a rozpačitě tře nos a šedou bradu. Ale uváživ ozvání ještě jednou, ví si najednou rady. Pošle do Jevišovic svého syna.

Vok mladší není přece už mládenečkem, ale dozrává v muže. Panic potřebuje okoušet svět, bojů i žen. Ať se zaučuje vysoké hře politické, ať okusí třeba také vřavy boje. A boje budou. Hynek Suchý Čert nepíše listy jen pro svou kratochvíli.

Syn právě jako otec je vznětlivý a hrozný pleníel zboží nepřátel. Bije se udatně. Otec všecek svůj mužný věk ztrávil v bojích, politických různých a sporech se sousedy. Připočteme-li k tomu čas, který věnoval holdování ženám, pro výchovu synka mu nezbývalo žádného času. Jen na vojenské výpravy vodil syna s sebou. Umění literárnímu, skládání, čísti a znáti litery učil Voka mladšího hradní plebán. Ten panic byl ducha vnímavého a slynul nábožností. Několik let také navštěvoval školu v Brně. O tajemství nejsvětější Trojice hovořil jako kterýkoliv učený kanovník olomouckého dómu. Na škole po celé týdny sledoval pozorně výklady proslulých církevníků, doma mnoho hodin vysedal s plebáncem a rozmlouvali o věcech theologických.

Vypěl nyní v panice nápadně sličného. Výchovný vliv plebánův i mužů církevních se u něho projevoval nejen nábožností, ale také podivuhodnou plachostí, ostýchavostí a zdrženlivostí ve styku se ženským pohlavím. V tom ohledu byl podivným a nápadným protějškem svého otce, který nábožností právě neslynul a sličné ženy, zemanské i selské, sveřepě na Holštejn unášel. Ale plachost a ostýchavost vůči ženám nebyla nijak na úkor bojovnosti Voka mladšího. Z Brna od modliteb a nábožného rozjímání býval často volán otcem domů a oba se chápali mečů, aby hájili věc svého markrabího, rozmnožovali své zboží a mstili útoky na jejich zboží vedené chtivými sousedy.

Vok starší pošle tedy do Jevišovic syna. Ať je zkušenou rukou jevišovského Hynka veden k rytířské mužnosti. Pojede tam jistě rád. Hynek z Kunštátu chová na hradu velmi

sličnou neteř a Vok otec dobře pozoroval, že jeho ostýchavý syn, když v Jevišovicích dleli spolu návštěvou, po mladičké panně pilně oči točil.

Otec chvíli rozmlouval se synem. Vok mladší mnoho nemluvil. Ale jakmile koně byli osedláni a všechno na cestu připraveno, vyšvihl se do sedla a v čele houfce jízdných letěl jako na perutích vlaštovčích k hradu Lamberku nad Oslavou, kde se měl potkat s Ješkem Sokolem. Pobízeli koně netrpělivě. Jistě věděl proč. Jel do Jevišovic rád.

Hynek z Kunštátu a jeho bratr Jindřich se připravují vyjeti vstříc milým hostům. Ryzák a bělouš čekají osedláni na hradním nádvoří. Páni se ještě občerstvují malou snídaní na příjemnou a veselou cestu. Po snídani zbrojný přinesl kožešinové pláště, na stole leží podšité čapky z černého aksamitu. Před chvílí rychlý posel přinesl zprávu, že pánové Sokol a Vok mladší s průvodem vyjeli už z Rouchovan, kde se zdrželi jeden den a budou tuto chvíli před Tavíkovickými.

Oba jevišovské jen tři zbrojní doprovázejí na koních: podkoní Kuriviál, kolčí mistr Petratura a sokolník Nekňuba. Tito tři, z hradní jevišovské čeledi vybraní chlapíci jsou statní obři, moravští Slováci. Pan Hynek rád mezi sousedy se pochlubil těmi statečnými válečníky mohutných a mrštných oudů. Ješek Sokol – sám mohutný obr – rád je vídal a s potěšením se s nimi bavil. Jeli mlčky za svými pány, každý z nich jako obr z pohádky, na pravém boku dlouhý tulich, po levém hrozný meč. Vesele se rozhlíželi po zasněžených pláních i lesích, právě jako před nimi jedoucí oba Kunštátí.

Za vesnicí Slatinou, tam kde je samota Kratochvíle, jevišovští se střetli s hosty a radostně uvítali. Když Ješek Sokol uviděl rodné bratry a tři známé obry v jejich průvodu, vyšly z jeho hrdla zprvu mohutné skřeky, nato jakés rachocení – jako rány hromové a sesouvání skalisk nad Rokytňou – a konečně veselé řehtání, jako když bujarý hřebec šťastně dovedl své stádo na dobrou a šťavnatou pastvu.

Hynek i Jindřich jevišovští objímají hosty, dlouho si potřásají pravicemi.

„Nuže, jak se daří tvým sokolíkům, pane bratře?“ táže se s úsměvem jevišovický Hynek pana Ješka. Zná bojovou cenu lidu lamberského, který má – právě jako jeho vojvoda – pověst nejzdatnějšího v zemích českých. Z toho lidu vede Ješek Sokol ve svém průvodu ty nejzdatnější bitce s sebou do Jevišovic.

„Děkuji, jsou právě tak čilí a bojovní jako jejich pán,“ směje se pan Sokol. Jak objímal jevišovického:

„Brrr, rachotí v tobě samé kosti!“

Opravdu, pan Hynek nezručný, trvá jako kostnatý a suchý muž. Všude v kraji a po zemi moravské zovou ho „Suchým Čertem“. Ale v hubené tváři a v osmahlé pleti svítí ocelové oči, plny ohně a živé inteligence. V těch očích občas žhnou blesky a v ramenou sedí ještě tvrdost a mužná síla.

Ješek Sokol projevil přání po únavě cesty i srdečného vítání na chvíli si odpočinout, a neprodleně nějakým douškem oslavit radostné shledání.

Zamířili na blízkou samotu Kratochvíli, dát roztát oudům a rozmrazit hrdla, bude-li mít krčmář na ztraceném hnízdě příhodný nápoj.

Kratochvíle, dřevěná hostěnice u prastaré kupecké cesty, v lesích ztracená, vzdálená nepatrný kousek cesty od říčky Rokytňé, krčila se v hvozdu jako šedá koroptví slepice. Krčmář měl medovinu, ale jeho víno byl kyselý. Tu rychle pomohl čiperný Nekňuba, jenž vždy dával přednost vínu před medovinou. Ruče vysoukal z měchu sedla malý soudek starého šatovského, a také stříbrné poháry.

Ješek Sokol – jako vždycky – vede si i tady hlučně. Zvědavého krčmáře, který lovil lačně každé slůvko hostů, zahnal zpátky do jeho klece:

„Ztrať se, plesnivý bezzubče, a pošli sem pro štěstí hostů svoji dceru!“

Nemiloval zvědavé lidi kolem sebe ani poblíž svého hradu. Znal krčmáře i jeho dceru, ta z jejich hovoru nevyzradí ničeho. Dívka přišla ihned. Ukázala přichozím všechny své perlové zuby za přirozeně malinovými rty, pootevřenými údivem. Snad se poplašila nad návštěvou tak hlučnou, ač všechny čtyři hosty už na Kratochvíli viděla a také tři jejich průvodce znala z Jevišovic. Ale každého rána na jejich samotě se neobjeví rytíři tak skvělí, jaké tu dnes vidí. –

Byla to venkovská dívka velmi sličná, ale docela hluchá a němá a proto velmi plachá. V její přítomnosti se panu Sokolovi hovořilo volně a bezpečně.

Pod nízkým trámovým stropem krčmy hlaholí hovor, ale především řičí smích skvělého obra, Ješka Sokola. Vypil na oslavu shledání a na počest jevišovických čtyř poháry šatovského a je mu do zpěvu. Oči svítí jako žhavé plameny, je rozohněn jako Perun v bouři. Čelisti má silné jako tur, v pažích mrštnost a sílu kentaurů. Jeho dlouhý knír je trochu barbarský, dosahuje k ramenům, ale černou, bohatou bradu si marnivě kadeří. V obou boltcích má zlaté kruhy s drahokamy. Kdo ho znali zblízka a zvláště z bitev, věděli, že má svaly tuhé jako konopné provazy a vůli i povahu úpornou a houževnatou jako život trní a hloží. Jezdil na koni brně, kterou ukořistil v boji u Prahy. O vytrvalosti bojové, síle a pružnosti rytíře a také jeho koně vypravovaly se mezi lidem vojenským zázraky. Spali hrubě neklidně, kdož Ješka Sokola nepočítali mezi své přátele.

Vedle rytíře tak mohutného a hlasného zdál se pan Vok mladší zastíněn. Ale ten mladý muž byl vzácně sličný. Každá žena, která naň pohlédla, nemůže oči odtrhnout. Je dnes svěží, růžový jízdou i mrazem. Po celé zemi české i moravské se o něm vypravuje, že – ač tak mlád – je už vyzkoušený kopiník a sekáč v prachu bitev. Také nemá dívka pohlíží na rytíře jako očarována. Má on právě jako ona oči hluboké a výmluvné. Jeho ústa jsou úsměvná, ale nyní právě tak nemá jako její. Pán však umí mluvit, ale je vůči ženám ostýchavý a nesmělý.

Když si trochu odpočinuli, porozprávěli a údy zimou ztuhlé okřály, na pobídnutí pana Hynka vyjeli dále. Z Kratochvíle do Jevišovic je už na skok.

Jak jeli podhradím Jevišovic, mezi chalupami cestou upravenou a pevnou, praví pan Ješek:

„Cesty máš pane bratře široké, poctivé a řádné. To je za našich časů vzácnost, ale také nebezpečná příležitost.“

Hradní pán s troškou podivu hledí na hosta. Ten se směje:

„Upravené cesty dláždím kamenem jen pro sebe a své přátele. Chtivý soused najde je nesjízdné a zatarasené. Také moje hradby ani příkopy cizí slepice snadno nepřeletí.“

Před jezdci se tyčí pevný hrad.

„Tak zde hřaduje ten náš desítihlavý drak z Kunina Města. Tady hlídá líbeznou princeznu, nejsličnější kvítek moravské země.“

Při té řeči pan Ješek kmitl okem po mladém druhu holštejském. – Ten se silně začervenal.

Před obědem byli hosté v jídelní síni uvítání hradní paní. Choť Hynka, paní Anežka, rodem z Deblína, byla žena zralého věku, jemná a ušlechtilého chování. Po jejím boku stále její net, panna Katruše ze Mstěnic. Jako stráž doprovázeli obě ženy dva sliční pacholíci, synkové pana z Kunštátu, Hynek a Boček. Oba panošíkové, matčina radost a chloubna.

Když mladý Vok z Holštejna spatřil po boku hradní paní sličnou Katruši, zneklidněl a pobledl prudkým vzrušením. Ustrnul jako mladý a zanícený mnich, jemuž se náhle otevřela nebesa a on užírl v záři oblaků jasné a vytoužené zjevení. Viděl pouze ji. Jeho oči i srdce jsou plny spanilého zjevu panny. Ta je zralejší a zdá se mu mnohem ještě sličnější než loni, kdy ji za návštěvy v Jevišovicích viděl naposled. Její dvacetiletá краса dospěla k dokonalému rozkvětu. Je z těch žen, jejichž úsměv a každý pohyb poutá bezděky k sobě všechny mužské oči. Jak jde nyní s paní Anežkou ke stolu, každý její pohyb dává tušit pod splývavým

rouchem pružné tvary ženské mladosti. Pobožný pan Vok je zmaten a vzrušeně ji polyká očima: hlavu, oči, líce i ramena.

Také panna jest zřejmě vzrušena návštěvou tak nenadálou, o jejímž příchodu ani strýc ani teta se jí nezmínili. Patrně chtěli jí připravit milé překvapení.

Nyní oba hosté usedli jí naproti. Ješek Sokol z Lamberka, rytíř podle pověsti trochu divoký, ale dnes vybraného a vznešeného chování ve společnosti paní. Jen z černých, živých očí mu svítí výbojný duch a odvaha. Vedle něho usedl Vok mladší, uctivý, jemný a jako infant sličný.

Katruše se poněkud hněvala na strýce a tetu, ustrojila by se vhodně na uvítanou návštěvě tak milé a vzácné. Ale i tak byla půvabná. Prsy měla upjaty brokátem. Na hrudi leží jednoduchý kroužek z černého jantaru, v něm jest zlatý pavouček. Oblíbila si ten šperk. Jevišovský farář Mikuláš, stařeček rozmilý a učený, jednou jí vypravoval, že ten jantar jsou zkamenělé slzičky sester Faetonových a ten jemný pavouček – scarabeus egyptský – znamená věru štěstí. Ten černý jantar příhodně doplňoval oheň jejích černých očí pod mléčným čelem. Jako všechny ženy toho věku měla čelo vysoké – paní je zvyšovaly vytrháváním vlasů. Ten jantarový kroužek a zlaté jablíčko u pasu byly jediné ozdoby krasavice, kromě její vlastní sličnosti. Její hlas byl plný, altový a sametově hladký. Zněl uším pana Voka mladšího líbezněji než večerní zvony v Jedovnicích.

Jako obyčejně, ani dnes se pan Vok na mnoho řečí nezmohl. Když se panna vyptávala, jaká byla cesta z Holštejna a jak jeli, panic koktal a zajíkal se jako malý chlapec, neboť takovým ve styku se ženami opravdu byl. Panna se té ostýchavosti a rozpačitosti divila, ač o ní už dříve slyšela. Ale také slýchala, že ten panic – ač je mlád – je udatný a v bojích si vede chrabře. Je silný, odvážný, ale před ženou ostýchavý. Tento rozpor ji zajímal. Nemotorný mrav muže tak sličných očí i postavy se jí líbil a bavila se jím. Cenila jeho mužnou zachovalost, vážila si jeho zdrženlivosti. Tušila, že tato zdrženlivost se promění jednou v horkou lásku. Tajně a znepokojeně po tom toužila. S přirozenou ženskou rozkoší pozorovala a vychutnávala jeho tichý, ale výmluvný obdiv, který byl v takovém nesouladu s jeho pokorným chováním. Přes zřejmé rozpaky hleděl na ni žádostivě. Byl jí úplně zaujat.

Zdaž ji opravdu miluje? Mluví jeho oči pravdu? Točil k ní celou hlavu jako krutihlav a také sličné rysy očí, plny ohnivého svitu – až ji silně znepokojil, jak vyčítávala jejich oheň na čele, na lících. Ostýchala se poněkud, domnívajíc se, že všichni u stolu pozorují rytířovo mlčenlivé, ale velmi výmluvné holdování. Ale strýc byl zabrán do hovoru s Ješkem Sokolem a v očích tety našla jen laskavý úsměv, plný ženského porozumění.

Rytíři i paní hovoří přátelsky v jídelní síni. Jízdni z průvodu hostů hodují v čeledníku. Při chutné krmi i řízném pivu hlučně a družně vzpomínají těch rejzů i bitev, které prožili loni v houfech svých vojvodů, tam u Prahy, Kutné Hory, na Sázavě, když bojovali proti panské Jednotě, za osvobození svého krále. Bylo věru nač vzpomínat, co vypravovat, když projížděli od Brna až ku Praze v samých potyčkách i rádných sečích. A nebyl to boj marný, jejich král se do Prahy vrátil.

Když se dosyta navyprávěli, pronášejí různé domněnky o účelu té dnešní, nepředvídané návštěvy dvou válečníků na Jevišovicích. Jeli sem pospěšně a co ta návštěva věští?

Holštejnští i lamberští praví:

„Naši velitelé sem nepřijeli nadarmo. Prohnali jsme koně pořádně, nedbajíce zimního nečasu. Spěchali jistě, jen aby přijeli včas.“

„Všechno je jasné jako hvězda jitřní,“ odpovídal sokolník Nekňuba, tváře se velmi přísně. „Ješek Sokol přijel na lov lišek a pan Vok mladší – nu – ten přijel požádat dědu Petra Kunštáta i strýce Hynka o ruku naší jevišovské růže, panny Katruše.“

Ale holštejnští i lamberští jezdci se chechtali, až se strop otřásal. „No budiž, ať je tedy lov lišek nebo třeba i ta svatba.“ Všichni, jevišovská hradní čeleď i jízdni oděnci smějíce se připili na zdraví mladých snoubenců.

„Ano, vím to přímo od hradního pána,“ přisvědčoval Nekňubovi Petratura.

„Hola hoj – to bude na Jevišovicích hlučný, veselý a štědrý kvas! Hynek z Kunštátu není žádný povýšenec, ač je královským purkrabím a prastarého rodu. A není skrblik, ukáže se při svatbě jako štědrý kníže,“ praví Kuriviál.

Když se hosté v jídelní síni nasýtli, odpočinuli, vstali a uklonili se uctivě paním. Pan Hynek je uvádí do své pracovny. Pod vysokým klenutím té síně tři rytíři se uzavřeli u teplého a zářivého krbu. Trifolium, které mělo brzy mocně potřásat moravskou zemí od Jihlavy a Brna až daleko za jižní hranici rakouskou.

Panošík přinesl ohromný kamenný džbán. Z přístěnku sám hostitel vyňal tři stříbrné poháry. Nalévá svým druhům víno. Voní z něho léto, révový květ a slunce.

„Zikmund a rakouský vévoda s Joštem pili nedávno v refektáři v louckém možná víno lepší. Ale i toto jest vzácné. Přivezl je ze země italské až z Medulánu můj otec Sezema, který tam prodléval jako zemský sněmovník v družině krále Karla.“

Pozvedli stříbro ke rtům, připili na zdar společného cíle. Ješek Sokol jako starý labužník podržel víno na jazyku, se zbožným pohledem ke stropu, než první doušek spolkl. Potom vypil pohár vína do poslední kapky.

Usedli a pan Hynek počal hovořit:

„Proč jsem vás, páni bratři milí, pozval rychlými posly do Jevišovic? Obdržel jsem podrobnou zprávu o úmluvě, kterou v Louce obnovil král Zikmund, rakouský vévoda a markrabí Jošt za svědectví opata Jana.“

Pan Sokol zlostně hlaholí:

„Tužil jsem to. A také Albrecht? Inu, z latiny jsem si zapamatoval jediné úsloví: A bove maiori discit arare minor. Od většího vola se učí tahati ten menší. Zde bude rakouský vévoda tím menším volem.“

„U krále Zikmunda nemáme bohužel co činit s volem, ale s lišákem velmi zchytralým a bystrým,“ skromně a uctivě opravuje pan Vok.

„Však se té lišce na ocas i zuby ještě řádně podíváme. Podrobíme toho královského lišáka naší ostré zkoušce. Možná nakonec se ukáže, že jde přece jen o vola,“ šklebí se Sokol z Lamberka. „Tento slibů rušitel, uherský král, ponouká mocichtivého Jošta a vláčí s sebou jako vola na provaze postrašeného Rakušana.“

Hostitel pokračuje:

„Oznámil jsem do Prahy králi rychlým poslem, co připravilo v Louce listivé trifolium, vedené Zikmundem. Včera jsem obdržel list našeho krále Václava. Jeho královská milost mi píše: Dovídám se od Tebe i jiných věrných, jak v Louce upletla nectná a zlostná knížata i Naš bratr Zikmund úmluvu na výboj proti Nám i Naším zemím. Zrádce loucký opat Jan je ponouká právě jako dříve činil opat Zdeněk neblahé paměti. Jsou Nám hrubě známy tyto úklady, osnované už plných deset let proti Naší královské moci. Tak znovu od strany Rakous i Uher k pomezí Naší země moravské se blíží neblahé pověť. Proto nyní pilíme do Naší slezské Vratislavě, abychom tam jednali a uzavřeli vojenské spojenectví s králem polským. Jakmile završíme to dílo, přivedeme Vám ku pomoci silné voje a postavíme se brannou silou proti zhoubcům našich zemí. Než přivedeme pomoc, ukládáme Ti jako Našemu purkrabímu ve Znojmě, abys sebral brannou hotovost Našich oddaných přátel a postavil se polem Zikmundovi a Rakušanu. Je Naší královskou vůlí, abys s přípravami ani s dílem neprodléval.“

Při čtení královského listu zamrkal pan z Lamberka na mladého zajíce holštejnského. Když pan Hynek dočetl, pan Ješek hlučně poznamenal:

„Ten králův list dobře uschovej. Král uvažuje a píše dobře. Ale náš markrabí Prokop, druhý z jeho družiny rádců, je v žaláři a dnešní rádcí královi neslynou vytrvalou pamětí, pokud se týče plnění jeho slibů. Můj otec říkal: Pase větry, kdo spoléhá na sliby králů. A já říkám: Sliby vladařů se nepočítají, ty je nutno vážit. Ale jinak máš ústa zlatonosná, pane Hynku. Z toho, co slyším, kyne vojna. Válčení se Zikmundem a Rakušanem bude práce tuhá, ale bohdá vítězná. Doufejme, že tentokrát půjde do tuhého a český král po utrpení v žaláři vídeňském bude mít paměť zbystrěnou a spolehlivou.“

Také opatrný Vok mladší má starosti, jak bude možné zaplatit tak vysoké náklady, spojené s výpravou vojsk. Branného lidu se nebude nedostávat. Mnoho lidu obecného i hradních zbrojných se na první výzvu postaví pod korouhve proti nepřátelům a zhoubcům země. Ale ta vojska musí jít a koním bude třeba obroku. V duchu vypočítává sumu peněz, jaké bude zapotřebí. Všichni tři až do dna svých truhlic se vyčerpali vojnou proti panské Jednotě i Zikmundovi, vedenou loňského roku.

Ale Hynek z Kunštátu praví:

„Mám slovo krále o příchyllost markrabího, jenž byl druhým v družině rádců českého krále. Král je mu hrubě zavázán. Když Václav byl zákeřně jat a odvezen na Vilberg v Rakousích, Prokop a Jan Zhořelecký bojovali zoufale, aby dosáhli jeho propuštění. Když byl jat podruhé a odvezen Zikmundem do Vídně, všichni věrní přátelé královi v Čechách i my zde na Moravě semkli jsme se kolem markrabího Prokopa a nasazovali hrdla svého lidu i svoje. Pravda, náš markrabí jest v bratislavském vězení. Ale jest naší ctí se přičinit, aby se vrátil. Jednoho dne vyjde z kobky právě jako Václav.“

Ješek Sokol vrčí. Má ještě jakési pochybnosti o slovu vladařů.

„Ale budiž! Není každý král a markrabí beze cti. Pan Hynek obdržel za věrné služby od markrabího Rabštejn a Rouchovany. Ani my jsme se nestarali zadarmo. Jsou výjimky, dokonce i mezi krály, byť vzácné. Doufejme, že náš král i markrabí podrží slovo a rozpomenou se na naše činy. Ale v této při nejde jen o krále. Uherský král počal velikou hru, ve které půjde o osud naší země. A peníze na vojska? Vždyť je zde na dosah ruky ten loucký opat a jeho nepřeborné zboží!

Také hostitel soudí nemilostivě o opatu Janovi:

„Ten věrolomný opat je nám milý jako pepř v oku. Cítím ho v kostech, toho opata. Všechny štoudve i džbery přetekly jeho zradou, lakotou i všemi hlavními hříchy. Ten zatracený loucký tchoř postaví mezi druhorozeného syna Karlova a český národ nepřekročitelnou zeď i příkop. Zprotiví ho lidu po všech hradech, městech, tvrzích i vsích. Využívá Zikmundovy lačnosti, slávy i moci ku svému prospěchu. Z peněz chudobných poddaných kupuje novou zbroj, rozmnožuje zbrojnou čeled, opevňuje ještě mocněji klášter, staví nové tvrze po vsích. Proti komu? Proti svému králi, své vlasti i lidu, jemuž je povinen příslušenstvím jako poddaný.“

Jevišovský svíral při té řeči prsty své pravice, jak by v nich drtil jílec svého meče a v očích mu hořel plamen hněvu. Ale jeho hněv nešlehá jen proti Louce. Ta silně páchne zradou, ale nebezpečný útočník a osnovatel bratrovražedné vojny i béd českých zemí je Zikmund.

„Míní-li uherský král odejmout vlastnímu bratru korunu, spojí se k tomu cíli třeba se satanášem. To ale se v českých zemích neodpouští. Věru zapomněl Zikmund brzy na závěť svého otce, v níž před smrtí napomínal oba své nejstarší syny: Až budete po mně sedět na trůně v zemi české a moravské, pamatujte, že já tu kraloval před vámi a že v prach jsem se obrátil a v hlínu, která jest královstvím červů. Také vy jednou padnete, kráčejiče jako stín a kvítí po této zemi... Můžete-li co v dobrém vyřídit, vystříhejte se války, neboť válka jest věc těžká!“

Nyní zvedl Zikmund nepřetržitou vojnu proti vlastnímu bratru a hubí ohněm a mečem naši pokojemilovnou zemi. Z napomenutí otcovských a jeho skutků ukryl ve vrtkavé paměti jediné heslo, které starý císař nosil na svém štítu: Optimum est aliena insania frui. Nejlepší jest cizí hlouposti ku svému prospěchu využít. – Bez přispění krále Václava by Zikmund nikdy nevládl v Uhrách. Vděčný věru za jeho bratrskou pomoc není. Český král vládl kdysi bohatými důchody, Zimund byl zadlužen. Dnes je tomu obráceně. Téměř všecko stříbro a zlato za své správy v českých zemích vyloupil a odvezl do Uher. Ten lstivý ryšavec se plete v Evropě do všeho, do záležitostí polského krále Jagiela, našeho Václava i do věcí říšských.“

„Kolikrát zatřepeš měchem šalby, vždycky vypadne z něho Zikmund, markrabí Jošt nebo aspoň loucký opat. Škvorem v uchu jest také mně ten bezbožný církevník,“ přizvukuje Ješek Sokol.

Hynek z Jevišovic rovněž svoji řeč obrací k Louce:

„Věru, majetek toho opata i konventu přebytněl. Svou mocí, bohatstvím i násilím tlačí nás, zemany, sedláky i měšťany hrubě ke zdi. Zboží klášterů i církevních prelátů zabírá už víc než polovinu moravské země. O tu druhou, menší půli se dělí král, markrabí, zemané i města a také my, které ještě zevou urozenými, ale po pravdě mají zvátí ochuzenými. Vždyť také my svoji hrst půdy dělíme na menší a menší podíly. Prelátí bohatnou a země chudne. Abych jako purkrabí udržel ostrahu králova znojenského hradu, spojili jsme své podíly s bratrem Jindřichem a bratrancem Petrem. Hrady jevišovických z Kunštátu jsou zadluženy do posledního kamene.“

Vok mladší naslouchá a zádumčivě mlčí. Zbožná mysl mladého panice se nemůže smířit s nepořádky v klášterích i na bohatých farách u nehodných kněží, jaké se tam zahnídily od časů císaře Karla. A na louckém klášterství bujela svévole nejhůře. Chtivost zlata, lakomstvo peněz, žádost bohatých obročí, hejna mladých ženštin na řádových farách, to jsou ona všeliká osidla ďábelská, která obloudila bezbožné mysle konventuálů, zavádí je k obžerství, smilstvu a k obmeškání svatých povinností. To mysl zbožného holštejnského panice hrubě zarmucuje. – Ale přece jen louckého opata nerad vidí v tomto sporu. Bojí se nové církevní exkomunikace. Vždyť teprve nedávno a s potížemi se jeho otec zbavil interdiktu.

Ješek Sokol tuší jeho rozpaky. Počíná mu hráti do ouška:

„Loucký klášter vydržuje víc než stohlavý konvent, plno služebných, pacholků i hejna ženských. Zbrojných na půl tisíce peleší v klášteře a po tvrzích. Nač jsou mu tito zbrojní? Sám klášter se proměnil v pevnost, hrozí světu jako ozbrojená pěst. A přec jej nikdo neohrožuje. Či snad leží Louka v zemi nevěřících? Zbrojí, protože jej tíží svědomí, obtíženě strachem z následků vlastní zrady.“

Jevišovický vypočítává zboží louckého kláštera. Počítá na prstech obou rukou, ale všechny mu zdaleka nevystačují na počet.

„Hle, jaké jmění spravuje ten pobožný a opatrný opat premonstrátů Jan: drží vsi Dobšice, Popice, Oleksovice, Čejkovice, Němčice, Vevčice, Český, Březovou, Kravsko, ves Louku se clem, Bohumilice s lesem Palicí, řeku Dyji s mlýnem, Křepice, Bransudlice, Pokojovice a Rokytnici u Třebíče, Odrovice, Litohoř, Příluky, Domamil, Třebouchovice, Loděnici, dvůr v Oblekovicích, vinici v Konicích, v Hobzí kostel, krčmu a mlýn, v Nesachlebích mlýn. Drží rybolov na Dyji, bere viniční desátky z vinogradů hnánických. Farář rohateřský mu odvádí desátky ze vsí Jezevčí, Libic a Mackovic. Také štola klášterní je příhodná a tučná, beneficie nespočetné.“

„A málem bych zapomněl na držbu újezdu Lovětín s obcemi Batelovem, Třeští a Dolní Cerekví, objímaný řekami Jihlavkou a Krupou. Dle zajištěných práv, majetek každého zloděje, dopadeného při činu v tomto újezdu, propadá všecek klášteru. Tam nahoře všechnu úrodnou zemi, lesy, rybníky, ovčírny i pazderny drží opat. Sedláci a zemánkové okusují a olizují mech na skalách. Jsou chudí jako kostelní svatí. Mohou se uživit je krádeží na

klášterním. Jejich majetek, jsou-li dopadeni, propadá do měchu opatova. Poslední kůň, kráva, koza i ovce putuje do jeho chléva, kotců a ohrad. Také poslední selský či zemanský groš plyne odtud do Louky.“

Ale Vok mladší má dobrý přehled o církevním zboží na Moravě. Jeho hlava je jako urbář všech panství klášterních v moravské zemi.

„Ten lovětínský újezd, darovaný kdysi Louce českým králem, už klášter ztratil,“ připomíná.

„Tím hůř pro nás,“ míní pan z Kunštátu, „tím chtivěji se bude Jan dožadovati na Zikmundovi a Joštovi našeho zboží.“

Vok mladší, velice pobožný, ale také chtivý, točí se na stoličce jako připalován ohněm. Mlčí a tváří se truchlivě.

„Ale to ještě není všechno. Stále víc a více se klášter nadouvá a ještě není nasycen, ač hledí už z tuku jako vypasená myš ze síru. Získal ještě vsi Příštpo, Jarošovice, Suchohrdly, dvůr v Těšeticích, zboží v Milfroni a Boroticích, Dyjákovicích, Lukově, Vrbovci. Konvent bere desátky ze Šatova, z hory z Havraníků ročních patnáct věder, ať se víno urodí nebo neurodí. Také v Šatově drží dvě vinice na pitanci a pole i vinici před Znojmem. Všechny ty statky, tvrže, vinice, vsi i zahrady jsou privilejí krále Václava Prvního osvobozeny ode všech berní, cel i dávek městům trhovým i hradům. Jmění zloděje na klášterním zboží přistiženého propadá klášteru.“

Ješek Sokol měří chudobu svých vsí s bohatstvím Louky. Provrtává pana Voka očima jako nebozezy. Zahřměl:

„Chce to Bůh?“

„Bůh to nechce,“ praví Vok mladší a vzdychá. „Čert aby toho opata lechtal. Tím čertem přál bych si být aspoň hodinu sám. Světský majetek má býti těm klášterníkům odňat. Všichni zde, my, zemané i sedláci, jsou proti klášteru. Český král, který přeje drobnému lidu, je chudý právě jako my. Byl opuštěn a je zrazován bohatými klášterníky i panskou jednotou. Král právě jako my nemá peněz. Ale Louka je má. Také Rožmberk,“ tluče na hřeb jevišovského kladivem Ješek Sokol.

„Nač je mnichům zlato?“ rozvádí svou úvahu pan Ješek. „Bůh jim přece zakazuje je shromažďovati. Snad lesklý kov svádí jen k rozmařilosti a všeho druhu neřestem. V jeho dlani a mísku je pokušitelským nebezpečstvím pro řeholnickou ctnost. Vidím-li tolik zboží a zlata v rukou mnichů, je mi ouzko, jak když spatřím ostrý nůž v ruce nemluvněte. Odejmeš-li mu nůž dřív, než se zkrvaví, získáš velkou zásluhu před Pánem.“

Tak promlouval pan Ješek, hledě na mladého druha úkosem z podlebí.

Vok mladší, jenž slyne nábožností, také už v mysli srovnává zboží Louky s holštejnským a shledává toto nespravedlivě lehkým. Souhlasí zajisté, že zlato je řeholníkům záhubné, může jim způsobit všelikou újmu na jejich spáse. – Ale což jemu? Což peklo, kruté tresty boží a podobné věci, o nichž tak často a ohnivě káže jejich hradní plebán?

„Zlato, pane bratře, náleží především rytířům a králům. Mnichům a plebánům sluší chudoba,“ poučuje ho pan z Lamberka a rozptyluje zbytečné obavy, které pobožnému panici poletují hlavou jako mračna.

„A vojna, toť příhodný čas pro podnikavé lidi. Za vojny, je-li správně vedena, množí se také pěkné peníze,“ svádí jej pokušitelsky.

„Bohužel, také těžké hříchy,“ praví pobožný pan Vok.

„Zkrátka – žije se lidem veseleji,“ přebíjí Ješek Sokol.

„Za této vojny nepůjde o kořist ani o peníze. Bude to vážná a těžká záležitost. Ale tento boj je neodvratný,“ říká vážně pan Hynek. „Jde tentokrát o českou korunu, o život našeho markrabího, o čest vlasti, záchranu země, naši i všech přátel, kteří stojí za králem a za Prokopem. Musíme bojovat, aby byla poražena všeliká šalba a věrolomnost, aby škůdce

země byl zadržen a nakonec vypuzen ze pomezí Moravy a aby byla uřata ruka louckého opata zrádce.“

Došlo k jednání, kolik přítomní i jiní věrní přátelé přivedou zbrojných.

Bítovští Lipolt a Aleš z Lichtenburka příslibili už dříve hejtmanovi Hynkovi přivést tři sta jízdnic oděnců a pět set pěších z Bítova, Jemnice i Jaroměřic. Zikmund z Letovic, seděním na pevném Cimburce, opustil nedávno Jošta a přidal se na stranu Prokopovu. Ten pošle nejméně dvě stě jízdnic. Více než tisíc koní a rovný počet pěších sebere sám hejtman a jeho bratr Jindřich.

Ješek Sokol udeřil pěstí na koleno:

„Vystrojím čtyři sta sokolíků a hrady Kraví Hora a Hobzí dvě stě.“

Vok mladší po nějaké době váhání a počítání:

„Můj otec pošle pět set svých nejlepších přílbic na koních a dvě stě pěších.“

Jevišovskému se zajiskřilo v očích. Ani takového počtu neočekával. A to zajisté ještě více věrných šlechticů a drobných zemanů v kraji pozvedne pro věc království a markrabího Prokopa svoje korouhve i meče. A Hynek z Kunštátu drží v hlavě jistý tajný záměr. Podaří-li se mu jej uskutečnit, vzroste jejich síla o dalších tisíc zbrojných i jinou vítanou pomoc. O svém záměru promluví, až přijde čas a bude to bohdá brzo. S takovou mocí může se postavit Zikmundovi i rakouskému vévodovi. A jsou zde ještě zálohy. Bratr Jindřich zajede do královského města Pohořelic. Bude-li na oné straně pokoj, přivede jistě dobrou pomoc z tohoto města i z tvrze Medlova.

Hostitel oceňuje dobrou úmluvu, ale žádá také zápis. Oba hosté souhlasí.

„Ale kdo bude psát?“ Hejtman dává všechno psáti písaři Sluněčkovi. Je to písař zručný, kouzelný umělec na pergameni i holandu. Ale pán zde nechce míti čtvrtého, jenž má uši. Sám píše špatně. Umí břitce sekát mečem i mluvit, ale školometské umění ovládá nevalně.

Ješek Sokol z Lamberka tím uměním pohrdal a ani písaře s sebou nevodil. Jemu se všechna písmenka nadmíru ošklivěla. Naučil se jim sic, ale jen s hrubou obtíží, vytrpěv mnoho ústrků i ran holí od otce i starého písaře Bárty. Ti ho naučili svěřepě nenávidět soví očička i muří nožičky, jak bukvám říkal. Na zručnost písařskou, ba ani na moudrost knižní nic nedal:

„Kdo sám v hlavě zdravého vtipu nemá, v lejtrech a knihách ho nezíská. Na papíru nedovedu rozpoznat, co je hora, co řeka a co les. Ale venku v spanilé přírodě to i za černé noci rozpoznám lépe než nejučenější magister. Aby ses stal dobrým rytířem, k tomu knih učených ani husího brku ani atramentu nepotřebuješ, zato čilosti myslí, dobrého zdraví a pevné ruky. Ovšem mozek, má-li trvat čilý, musí být často posilňován tučnou a vydatnou krmí, zalévanou ohnivým vínem. Zvláště víno, sluneční krev, hrubě podporuje zdravou mysl a veselí, to obojí tak potřebné člověku, jako zemi sluněčko a vláha. Takové jsou zásady a nauky, jakým mne učil mistr vysokého učení – život. A pamatuj, pane bratře, umění písařské může býti někdy záludné a umění rétorické nebezpečné! Můj moudrý děd, který mluvil málo a nikdy nic nepsal, říkal: Časté mluvení a hojné i obratné psaní stálo už často svého mistra hlavu. – Proto raději jezdím ostřím meče po cizích hlavách než brkem po pergameni.“

„Pište, pane bratře Voku! Vás kněží v Brna naučili znamenitě psáti i v latině. Jste učený jako kopa sovích hlav.“

Tak skončil svou řeč hlučně Ješek z Lamberka a přiložil znovu pohár ke rtům.

Hostitel přinesl z přístěnku kalamář, brky i pergamen a položil vše před Voka z Holštejna. Tři hlavy se sklonily nad stůl a pan Vok začal psáti zápis o úmluvě.

Když skončil, první se podepsal Hynek:

Hynek z Kunštátu a Jevišovic, pán na Rabštejně a hejtman ve Znojemi.

Lemberský pán podepsal se těžce a široce, jak se znamenali druhdy jeho předkové:

Jan Sokol z Lamberka.

Pod ním úhledným písmem Vok mladší z Holštejna.

Zatím co jeden po druhém pečetí smlouvu, druzí dva mlčky hledí, jak hořící rudý vosk ze sloupku odkapává na žlutý pergamen.

Pouhé dva krátké zimní dny zůstaly hostím pro kratochvíli.

Ješek Sokol především chtěl vidět jevišovské koně. Zdejší stáje byly proslulé už za předků hradního pána, pánů z Kunštátu, znamenitých diplomatů i válečníků.

Ve stájích se hlásili příchozím tři služebníci, naši známí moravští Slováci. O těch pan Sokol už slyšel mnoho chvály a záviděl jich jevišovskému.

„Jak se k čertu ti tvoji mládenci jmenují? Nikdy si jejich jména nezapamatuji, ač zvoní mým uším jako jadrné a plnozvučné klení!“

První byl Kuriviál, hradní podkoní. Druhý Petratura, kolčí a mistr jízdy i klání pro turnaje i širé pole. Třetí Nekňuba, lovčí a sokolník, také zručný ranhojič a lékař zvířecích chorob. Ten jezdil stejně zručně jako Petratura a byl mu svěřen výcvik lovčích psů a sokolů.

Ješek Sokol s velikým potěšením rozmlouval hrubou chvíli s těmi statnými, mohutnými slováckými chlapčisky, plácal je po ramenou. Všichni byli o půl hlavy vyšší než on, ač sám platil za obra.

Koně držel jevišovský dobrého chovu. V zimě ve stájích a v létě na rozsáhlých šťavnatých pastvištích stojí nebo se pasou desítky statných koní pro těžkou bojovou jízdu, do vozů i lehkých pro rozvědčí službu, hřebci, klisny, vytrvalí běhouni a polykači dalek. Několik desítek dalších ořů má hejtman ještě po dvorech i na vsích.

Ješek Sokol si přál vyjeti se slováckými obřimy na lov, aby viděl a vyzkoušel jejich umění.

Pan Vok silně se zdráhal vyjeti s sebou. Váhal, vylouval se na všelicos.

„Točí zamilované oči pro fraucimoru,“ posmíval se pan Ješek.

Ujal se otecky mladého muže, vylíčil mu kouzla zimního lovu:

„Neškodí právě mladým mužům trochu si zařádit na lovu i po něm, podivočit si z dosahu sličných očí hradních paní.“

Pan Vok po nějakém rozpačitém zdráhání jel přec jen na lov s sebou.

Když se rytíři a lovčí družina spokojeni vrátili na Jevišovice, řekli jim, že za jejich nepřítomnosti přijel na hrad ještě jiný host.

Uviděli jej v čeledníku. Byl to podivný, vytáhlý, kostnatý a hrubě snědý muž. Hnědý kaftan měl jako obeder, na hlavě trčí rudý kužel. Černé oči jsou pohyblivé a plaché, svítí v bělmu jako dvě tajemné propasti. Jak pan Sokol usoudil, jsou to oči satanášovy: Šlehají z nich blesky i dým, ač se cizinec pokouší jejich lesk utlumit. Jeho řeč je docela cizí. Jan dlouhou holí kreslí v povětří podivné kruhy a znaky, aby se dorozuměl s hradní čeledí.

Jakýs tulák a kouzelník. Z daleké země prý přijel na koni, rád by hradnímu panstvu ukázal svoje umění. Objevil se před polednem jako osamělý jezdec, bez doprovodu, před hradní branou. V čeledníku se už pochlubil několika kousky znamenitého kouzelnického umění a podle přání fraucimoru bude večer pro kratochvíli v hradní rytířské síni teatrum.

„Výborně,“ pravil Ješek Sokol. „Umění toho kejklíře z východu chci vidět!“

Teatrum v hradním sále bylo velkolepé, dotud v Jevišovcích nevidané:

Chlapík si nejprve probodával dlouhým hřebem obě ramena, potom svůj rudý a dlouhý jazyk. Vyžádal si stříbrnou mísu a naplnil ji vodou. Mísu roztočil na hrotu své dlouhé hole a jak jí točil, z vody vypučely rudé, bílé i žluté růže, bílá lekna a také cizí neznámé květiny a on je rozdával každé panně i paní fraucimoru po jedné. – Růže a květiny zde ve vytopené síni, kdy venku po zasněžených pahorcích a vrcholcích sosen duje mrazivý vítr.

Užaslé paní se rozpakovaly květiny přijati od kouzelníka tak podivného. Pohlížely rozpačitě a tázavě na pan Hynka.

Ten se jen usmíval. Ale pan Sokol kývl hlavou a zarachotil s úsměvem:

„Jen berte!“

Panny si připjaly po květu na hrud', starší paní k nim voněly. Ale vůně těch květin byl tak neznámá, podivná. Byly z pavučinového hedvábí, od přirozených k nerozeznání.

Z lýkových, bílých sandálů vytahoval kumštýř podoby různých zvířátek: Bílá i černá kuřátka, králíčky, drobné i něžné, až se paním nad tou drobotinou srdce smálo.

Potom tancoval ten podivný muž v položenském rouše a s bílým turbanem na hlavě jakýsi bláznivý a přec poutavý rej. Z jeho úst vycházel chvílemi plamen a dým. Při tanci probodával plameny očí pana z Lamberka jako meči, usiluje jej okouzlit a snad i uspat.

Všechny paní byly okouzleny těmi divy.

„Toho kouzelného kumštýře dáš zítra oběsit! Jeho arkány a kejkle mne znepokojují. Umí příliš mnoho zázraků!“ řekl pozdě večer u vína Ješek Sokol hostiteli.

Přání hostovo je vůle boží. –

Od rozbřesku časného jitra visel kouzelník na háku hradní zdi hned vedle brány.

Čeď vypravovala, že ten podivný čaroděj v hradní kuchyni požadoval krmí jen na oleji, vepřoviny se bál jako čert kříže. Příliš mnoho ten šejdř vyzvídal.

Purkrabí Václav, stařec nedůvěřivý a opatrný, přistihl cizince, jak po hradu slídl a prohlížel si sílu opevnění a zjišťoval počet ostrahy. Ještě večer hlásil to hradnímu pánu:

„Toho kumštýře nám jistě poslal Zikmund. Přišlo mi kuchu od mých přátel ve Znojmě, že k nám do Jevišovic za tímto kouzelníkem míří ještě jiní.“

Hradní hejtman napomíná:

„Nápadně mnoho zlořečených kejklířů i básníků chodí nyní po moravských městech i hradech se svými pošetilými kejkly nebo písničkami, aby vyzvídali pro Zikmunda i Rakušana. Vráti se asi od Jevišovic všichni špehové rychle domů, až uvidí svého mistra jako viselce u naší hradní brány.“
